

«ИЖТИМОЙ РЕАБИЛИТАЦИЯ»
фанининг
2018/2019 ўқув йили учун мўлжалланган
СИЛЛАБУСИ

Фаннинг қисқача тавсифи			
ОТМнинг номи ва жойлашган манзили:	Гулистон давлат университети	Гулистон шаҳар, 4 мавзе	
Кафедра:	Педагогика-психология ва меҳнат таълими	“Педагогика” факультети таркибида	
Таълим соҳаси ва йўналиши:	таълим соҳаси Педагогика ва психология 5110900		
Фанни (курсни) олиб борадиган ўқитувчи тўғрисида маълумот:	Ш.Файзиева	e-mail:	Накшбанд 63@umail.uz
Дарс вақти ва жойи:	305, 306 аудиториялар	Курснинг давомийлиги:	02.09.2018-20.06.2019
Индивидуал график асосида ишлаш вақти:	душанба, сешанба ва жума кунлари 14.00 дан 18.00 гача		
Фанга ажратилган соатлар	Аудитория соатлари		
	Маъруза:	48	Семинар 60
Фаннинг бошқа фанлар билан боғлиқлиги (пререквизитлари):	умумий психология, ёш физиологияси ва гигиеняси, педагогика назарияси, экстремал психология, психологик хизмат. Психологик коррекция, хулқи оғишган болалар психологияси фанлари билан услубий жиҳатдан боғлиқ.		
Фаннинг мазмуни			
Фаннинг долзарблиги ва қисқача мазмуни:	<p style="text-align: center;">Fanni o'qitishdan maqsad-talabalar amaliy psixologiyaning sohalaridan biri bo'lmish ijtimoiy reabilitatsiya fani bo'yicha chuqur mukammal bilimlarga egabo'lishlari, shuningdekektremal vaziyatlarga tushib qolgan insonlar bilan olib boriladigan chora-tadbirlar, zo'rlikni boshidan o'tkazgan bolalarga asosiy psixologik yordam tamoyillari, suitsidal urinishlar sodir etgan hamda yo'qotish sindromini boshidan o'tkazgan bolaga yordam berish, imkoniyati cheklangan bolalar bilan psixologik reabilitatsiya ishlaridan bilimlar majmuasini qo'lga kiritishlaridan iborat.</p> <p style="text-align: center;">Fanning vazifasi—talabalarga ijtimoiy reabilitatsiyaning nazariy hamda amaliy asoslari bilan tanishtirish hamda ularda psixologik maslahat o'tkazish ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat.</p>		
Талабалар учун талаблар	<p>“Ijtimoiy reabilitatsiya” o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavr:</p> <p>- Ijtimoiy reabilitatsiya fanining predmeti, ekstremal vaziyatlarga tushib qolgan insonlar bilan olib boriladigan chora-tadbirlar, zo'rlikni boshidan o'tkazgan bolalarga asosiy psixologik yordam tamoyillari, suitsidal urinishlar sodir etgan hamda yo'qotish sindromini boshidan o'tkazgan bolaga yordam berish, imkoniyati cheklangan bolalar bilan psixologik reabilitatsiya ishlariga doir nazariy bilimlarni bilishikerak;</p> <p>-talabaijtimoiy reabilitatsiya bo'yicha psixologik maslahatlar va treninglar o'tkazish metodikalari yuzasidan ma'lumotlar zahirasiga va ularni amaliy faoliyatga qo'llay olish va kichik hajmdagi tadqiqotishlarini olib borish ko'nikmalariga ega bo'lishlari kerak;</p> <p>-talabaijtimoiy reabilitatsiya fanining amaliyotdagi o'rni, trenerning ilmiy etikasiga doir malakalarga ega bo'lishi kerak.</p>		

1. O'quvmateriallarimazmuni

1.1. Ma'ruzamashg'ulotlarimazmuni

2.1.1.Fanningmaqsadvavazifalari.

Ekstremalvaqiyinhayotiyvaziyatlarnegizidapsixologfaoliyati. (6soat).

Ijtimoiy reabilitatsiya fanihaqidaumumiytushuncha. Reabilitatsiyaning maqsadi. Ijtimoiy reabilitatsiya. Ijtimoiy-psixologik reabilitatsiya. Ijtimoiy-psixologik reabilitatsiya obekti. Ekstremal vaziyatlar klassifikatsiyasi. Ekstremal vaziyatlarda psixologik yordamning metod va texnikalari. Tezkor psixologik yordam texnologiyasi. [5.1.2 – 5– 15b; 5.1.3-4-12 b].

2.1.2. Ekstremalvaziyatlargatushibqolganinsonlarbilanolibboriladiganchora-tadbirlar. (6soat).

Terrorizm psixologiyasi. Zamonaviy terroristlarning psixologik portreti. “Zombi sindromi”. “Rembo sindromi”. “Kamikadze-shahid sindromi”. Temperament tiplarida terroristlarning umumiy psixologik qiyofasi. Terrorist motivlari. Psixologik debrifing haqida tushuncha. [5.1.2.-15-37 b, 5.1.3.-23-31 b].

2.1.3. Jarohatdankeyingistressbuzilishlari. (6soat).

Stress. Jarohat stressi va jarohatdan keyingi stress buzilishlari. Jarohatdan keyingi stress buzilishining diagnostik mezonlari. Jarohatdan keyingi stress buzilishining psixoterapiyasi.

[5.1.2.-38-45, 5.1.8-10-25 b;].

2.1.4.Zo'rlikniboshidano'tkazganbolalargaasosiypsixologikyordamtamoyillari. (6soat).

Bolalar zo'rlanishlari muammosi. Zo'rlanish turlari. Emotsional zo'ravonlik. Psixologik zo'ravonlik. Jismoniy zo'ravonlik. Jinsiy zo'ravonlik. Maktabdagi zo'ravonlik. Jismoniy va psixologik rivojlanishda kuzatiladigan buzilishlar. Zo'ravonlik qurboni bo'lgan bolalarga psixologik maslahat berish.bolalar bilan guruhiiy psixoterapiya. Guruhiiy terapiya.

[5.1.2.-46-67 b, 5.1.8.8-5-23 b, 5.1.9.16-5-35].

2.1.5.Suitsidalurinishlarsodiretganbolagayordamberishtamoyili. (6soat).

Suitsidal xatar omillari. Suitsidal xatar indikatorlari. Suitsidal urinishlar sodir etgan bolalar bilan olib boriladigan psixologik maslahat ishlari. Suitsidga uringanlarni davolashga yo'naltirilgan chora-tadbirlar. Suitsidal xavfni baholash shkalasi. Guruhiiy inqirozli psixoterapiya. Reorientatsion treninglar.

[5.1.2.-68-92, 5.1.6.6-8-32b].

2.1.6. Yo'qotishsindrominiboshidankechirganbolalarbilanijtimoiypsixologikishlash. (6soat).

G'am. Yo'qotish psixologik jarayon sifatida. G'amni boshidan o'tkazgan bola bilan psixologik maslahat ishlari. G'am-qayg'udan forig' bo'lish treningi.

[5.1.2.-93-104 b, 5.1.10-12-25 b].

2.1.7. Ikkilamchijarohat. (6soat).

“So'nish sindromi” va ikkilamchi jarohat. Ikkilamchi jarohatni baholash. Superviziya. Ikkilamchi jarohat bilan ishlash.

[5.1.2.-105-115b; 5.1.11-6-21b.].

2.1.8Imkoniyaticheklanganbolalarbilanpsixologikreabilitatsiyaishlari. (6soat).

Imkoniyati cheklangan bolalarning psixologik ehtiyojlari. Bolalarning shaxs sifatida shakllanishining asosiy omillari va sharoitlari. Ijtimoiy moslashuvda psixologik to'siqlarni bartaraf etish bo'yicha psixologik trening xususiyatlari. Imkoniyati cheklangan bolalar va ularning ota-onalari bilan olib boriladigan psixologik konstitutsiya ishlarining mazmuni.

[5.1.2.-116-126b; 5.1.12.].

2.2. Seminarmashg'ulotlarmazmuni

2.1.1.Fanningmaqsadvavazifalari.

Ekstremalvaqiyinhayotiyvaziyatlarnegizidapsixologfaoliyati. (4soat).

Ijtimoiy reabilitatsiya fanihaqidaumumiytushuncha. Reabilitatsiyaning maqsadi. Ijtimoiy reabilitatsiya. Ijtimoiy-psixologik reabilitatsiya. Ijtimoiy-psixologik reabilitatsiya obekti. Ekstremal vaziyatlar klassifikatsiyasi. Ekstremal vaziyatlarda psixologik yordamning metod va texnikalari. Tezkor psixologik yordam texnologiyasi. [5.1.2 – 5– 15b; 5.1.3-4-12 b].

2.1.2. Ekstremal vaziyatlarga tushib qolgan insonlar bilan olib boriladigan chora-tadbirlar. (8soat).

Terrorizm psixologiyasi. Zamonaviy terroristlarning psixologik portreti. "Zombi sindromi". "Rembo sindromi". "Kamikadze-shahid sindromi". Temperament tiplarida terroristlarning umumiy psixologik qiyofasi. Terrorist motivlari. Psixologik debriefing haqida tushuncha. [5.1.2.-15-37 b, 5.1.3.-23-31 b].

2.1.3. Jarohatdan keyingi stress buzilishlari. (8soat).

Stress. Jarohat stressi va jarohatdan keyingi stress buzilishlari. Jarohatdan keyingi stress buzilishining diagnostik mezonlari. Jarohatdan keyingi stress buzilishining psixoterapiyasi. [5.1.2.-38-45, 5.1.8-10-25 b;].

2.1.4. Zo'rlikni boshidano'tkazgan bolalarga asosiy psixologik yordam tamoyillari. (8soat).

Bolalar zo'rlanishlari muammosi. Zo'rlanish turlari. Emotsional zo'ravonlik. Psixologik zo'ravonlik. Jismoniy zo'ravonlik. Jinsiy zo'ravonlik. Maktabdagi zo'ravonlik. Jismoniy va psixologik rivojlanishda kuzatiladigan buzilishlar. Zo'ravonlik qurboni bo'lgan bolalarga psixologik maslahat berish. Bolalar bilan guruh psixoterapiya. Guruh terapiya.

[5.1.2.-46-67 b, 5.1.8.8-5-23 b, 5.1.9.16-5-35].

2.1.5. Suitsidal urinishlarsodir etgan bolaga yordam berish tamoyili. (8soat).

Suitsidal xatar omillari. Suitsidal xatar indikatorlari. Suitsidal urinishlar sodir etgan bolalar bilan olib boriladigan psixologik maslahat ishlari. Suitsidga uringanlarni davolashga yo'naltirilgan chora-tadbirlar. Suitsidal xavfni baholash shkalasi. Guruh inqirozli psixoterapiya. Reorientatsion treninglar.

[5.1.2.-68-92, 5.1.6.6-8-32b].

2.1.6. Yo'qotish sindromi boshidan kechirgan bolalar bilan ijtimoiy psixologik ishlash. (8soat).

G'am. Yo'qotish psixologik jarayon sifatida. G'amni boshidan o'tkazgan bola bilan psixologik maslahat ishlari. G'am-qayg'udan forig' bo'lish treningi.

[5.1.2.-93-104 b, 5.1.10-12-25 b].

2.1.7. Ikkilamchi jarohat. (6soat).

"So'nish sindromi" va ikkilamchi jarohat. Ikkilamchi jarohatni baholash. Superviziya. Ikkilamchi jarohat bilan ishlash.

[5.1.2.-105-115b; 5.1.11-6-21b].

2.1.8. Imkoniyati cheklangan bolalar bilan psixologik reabilitatsiya ishlari. (8soat).

Imkoniyati cheklangan bolalarning psixologik ehtiyojlari. Bolalarning shaxs sifatida shakllanishining asosiy omillari va sharoitlari. Ijtimoiy moslashuvda psixologik to'siqlarni bartaraf etish bo'yicha psixologik trening xususiyatlari. Imkoniyati cheklangan bolalar va ularning ota-onalari bilan olib boriladigan psixologik konstitutsiya ishlarining mazmuni.

[5.1.2.-116-126b; 5.1.12.].

2.4. Талабалар мустақил иши мазмуни

Tavsiya etiladigan mustaqil ta'limning mavzulari:

1. Ijtimoiy reabilitatsiya fanining maqsad va vazifalari.
2. Ekstremal vaziyat hayotiy vaziyatlarni klassifikatsiyasi.
3. Ekstremal vaziyatlarda psixologiyada mizogazaratning paydobo'lishi.
4. Ekstremal vaziyatlarda tezkor psixologik yordam.
5. Tezkor psixologik yordam texnikasi.
6. Terrorizmning ijtimoiy hodisa sifatidagi psixologik portreti.
7. Zamonaviy terroristlarning psixologik portreti.
8. Temperament tiplarida terroristlarning umumiy psixologik qiyofasi.
9. Terrorizm motivlari.
10. Psixologik debriefing haqida tushuncha.
11. Debriefing vazifalari.
12. Jarohat stressi va jarohatdan keyingi stress buzilishlari.
13. Jarohatdan keyingi stress buzilishining nazariyalari.
14. Jarohatdan keyingi stress buzilishining diagnostik mezonlari.
15. Jarohatdan keyingi stress buzilishining psixoterapiyasi.

16. Bolalarzo'rlanishlarimuammosi.
17. Emotsionalzo'ravonlik.
18. Psixologikzo'ravonlik.
19. Jismoniyzo'ravonlik.
20. Jinsiyzo'ravonlik.
21. Maktabdagizo'ravonlik.
22. Bolalardagizo'rlanishlarasorati.
23. Zo'rlikdanjarohatlanganbolalarningpsixikhususiyatlari.
24. Zo'rlikqurbonibo'lganbolalargapsixologikmaslahatberish.
25. Bolalarbilanguruhiypsixoterapiya.
26. Jinsiyzo'ravonlikniboshidankekchirganbolalarbilanguruhiytreninglar.
27. Suitsidmuammosi.
28. Suitsidalxataromillari.
29. Suitsidalxatarindikatorlari.
30. Suitsidalurinishlarsodiretganbolalarbilanolibboriladiganpsixologikmaslahatishlari.
31. Suitsidgauringanlarnidavolashgayo'naltirilganchora-tadbirlar.
32. Guruhiyinqirozlipsixoterapiya.
33. Reorientatsiontreninglar.
34. G'am, yo'qotishpsixologikjarayonsifatida.
35. G'amniboshidano'tkazganbolabilanpsixologikmaslahatishlari.
36. G'am-qayg'udanforig'bo'lishtreningi.
37. "So'nishsindromi" vaikkilamchijarohat.
38. Ikkilachijarohatnibaholash.
39. Superviziya.
40. Ikkilamchijarohatbilanishlash.
41. Imkoniyatichklanganbolalarningehtiyojlari.
42. Bolaningshaxssifatidashakllanishiningasosiyomillarivasharoitlari.
43. Ijtimoiymoslashuvdapsixologikto'siqlarnibartarafetishbo'yichapsixologiktreninghususiyatlari.
44. Imkoniyatichklanganbolalarvaularningotanolalaribilanolibboriladiganpsixologikkonsultatsiyaishlariningmazmuni.

Эслатма: Амалий ва семинар машғулотлар буйича уй вазифаларилари тегишли мавзулар бўйича ўқув- методик мажмуа охирида келтирилмоқда

2. Reytingbaholashtizimi

Nazoratturi	Reytingbaholashlar			Jami
	1	2	3	
JN(40%)shujumladan:	10	15	15	40
1.JN (ma'ruzamashg'ulotivatmitopshiriqlari)	4	8	8	20
2. JN (seminarmashg'ulotivatmitopshiriqlari)	4	5	5	14
ON (30%)vatmi		15	15	30
YaN (30%)				30
Жами:				100

JNnibaholashmezonlari

Umumiypsixologiyanaazariyasivaamaliyotifanibo'yichajoriybaholashtalabaningma'ruzavaamaliy mashg'ulotlaridagio'zlashtirishinianiqlashuchunqo'llaniladi.

JNharbirma'ruzavaamaliymashg'ulotlardaso'rovo'tkazish, savolvajavob, talabamustaqilishtopshiriqlarinibajarishvaog'zakihimoya qilishkabishakllardaamalgaoshiriladi. TalabagaJNdayaxlitlabbutunballarqo'yiladi.

**Talabaningseminarmashg'ulotlarnio'zlashtirishdarajasiqiyidagi
mezonasosidaaniqlanadi**

Baholas hko'rsat -kichi	Baholashmezonlari	reyingbal i
A'lo, 86-100%	Fanbo'yichaetarlinazariybilimgaegabo'lgan, mustaqilishtopshiriqlariningmohiyatinito'liqyoritaolgan, mavzubo'yichaberilgansavollargato'liqjavobberganvao'ziningmustaqilfikrlarinibildiraolga n, auditoriyadafaol, o'quvtartibintizomigato'liqrioyaqilgan, darsdavomidadorsqoldirmsdannamunako'rsatgantalabalargaqo'yiladi.	4
Yaxshi, 71-85%	Fanbo'yichaetarlinazariybilimgaegabo'lgan, mustaqilishtopshiriqlariningmohiyatiniyoritaolgan, mavzubo'yichaberilgansavollargajavobbergan, o'quvtartibintizomigato'liqrioyaqilgan, darsdavomidadorsqoldirmsdannamunako'rsatgantalabalargaqo'yiladi.	3
Qoniqarli, 55-70%	Mustaqilishtopshiriqlarinibajargan, o'quvtartibintizomigarioyaqilgan, darsdavomidadorsqoldirmsdannamunako'rsatgantalabalargaqo'yiladi.	2
Qoniqarsiz0- 54%	Talabaamaliymashg'ulotdarsimavzusiganazariytayyorlanibkelmasa, darsgaqatnashishjarayonidasababsizishtiroketmasa, fanbo'yichabilimdarajasiqoniqarsizbo'lsaqoniqarsizbaholanadi	1

Информацион - методик таъминот

№	Асосий адабиётлар	Кутубхонада мавжуд сони
1	Ўзбекистон Республикасининг қонуни “Терроризмга қарши кураш кураш тўғрисида” (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 2001 йил., 1-2-сон, 15-модда. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2004 йил., 25-сон, 287-модда.)	5
2	Комилова Н., Муминжанова Н. Ижтимоий реабилитация. ўқув қўлланма, Т-2014	15
3	Алешина Ю.Е. Индивидуальное и семейное психологическое консультирование. М.,1999.	1
4	Алиев Х. Защита от стресса. Как сохранить и реализовать себя в современнкх условиях. –М., 1999.	1
5	Атлета М.А., Гришанович Т.В., Лобанова Л.В. и др. Тренинг развития жизненных целей. Программа психологического содействия социальной адаптации. СПб., Речь, 2001.	2

Қўшимча адабиётлар:

5	Амбрумова А.Г., Тихоненко В.А. Диагностика суицидального поведения: метод, рекомендации. М., 1980.	1
6	Бадхен А.А. Методическое пособие по работе с посттравматическим стрессовым расстройством. СПб., ин-т ГАРМОНИЯ, 2001.	1
7	Амбрумова А.Г., Тихоненко В.А. Диагностика суицидального поведения: метод, рекомендации. М., 1980.	
8	Ахола Т., Фурман Б. Краткосрочная позитивная психотерапия. (Терапия, фокусированная на решении). СПб., Речь, 2000.	
9	Бурлачук Л.Ф. Коржова Е.Ю. Психология жизненных ситуаций. М., Российское педагогическое агентство, 1998.	

Электрон таълим ресурслари

1. [www. тдпу. уз](http://www.tdpu.uz)
2. [www. педагог. уз](http://www.педагог.уз)
3. [www. зиёнет. уз](http://www.зиёнет.уз)
4. [www. еду. уз](http://www.еду.уз)
5. тдпу-ИНТРАНЕТ. Пед